

Informace z kontrolní akce NKÚ č. 12/26

Majetek státu a peněžní prostředky poskytnuté státnímu podniku VOP CZ, s. p., dříve VOP-026 Šternberk, s. p.

Kontrolní akce byla zařazena do plánu kontrolní činnosti Nejvyššího kontrolního úřadu (dále také „NKÚ“) na rok 2012 pod číslem 12/26. Kontrolní akci řídil a kontrolní závěr vypracoval člen NKÚ JUDr. Ing. Jiří Kalivoda.

Cílem kontroly bylo prověřit hospodaření státního podniku s majetkem státu a s poskytnutými peněžními prostředky.

Kontrola byla realizována od září 2012 do března 2013. Kontrolovaným obdobím byly roky 2009 až 2011, v případě věcných souvislostí i období předchozí či období do ukončení kontroly.

Kontrolované osoby:

Ministerstvo obrany (dále také „MO“);

VOP CZ, s. p., (dále také „státní podnik“).

I. Úvod

Ministerstvo obrany je dle zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, mimo jiné ústředním orgánem státní správy pro zabezpečování obrany České republiky, řízení Armády České republiky (dále jen „AČR“) a správu vojenských újezdů. MO je ve vztahu ke státnímu podniku jeho zakladatelem.

Státní podnik byl založen rozhodnutím Federálního ministerstva národní obrany ze dne 23. června 1989 a byl zapsán do obchodního rejstříku¹. Základním právním předpisem, kterým se státní podnik řídí, je zákon o státním podniku². Státní podnik se dále řídí svým statutem³. Hlavním předmětem podnikání státního podniku bylo podle zakládací listiny⁴ provádění přednostních strategických dodávek a služeb pro zajištění obrany a bezpečnosti státu, opravy a výroba speciální techniky, výzkum, vývoj a modernizace vojenské techniky a materiálů, výzbroje, výbušnin, munice a jejich zkoušení, montážní a servisní služby, strojírenská výroba a zkušebnictví, s možností vytěžování částí volných kapacit v jiných oblastech podnikání.

V roce 1994 vláda rozhodla⁵, že majetek státního podniku je určen k privatizaci, ale k realizaci tohoto záměru nedošlo. V roce 2001 byla v resortu obrany zahájena⁶ komplexní transformace státních podniků. V roce 2002 se státní podnik sloučil s Vojenským opravárenským podnikem 042 Olomouc, státní podnik. V roce 2003 se sloučil s Vojenským technickým ústavem Vyškov, s. p., a převzal majetek příspěvkové organizace Vojenský

¹ Dne 10. 6. 1998 byla do obchodního rejstříku zapsána změna názvu na VOP-026 Šternberk, s. p. Dne 16. 4. 2012 byla do obchodního rejstříku zapsána změna sídla na Šenov u Nového Jičína a změna názvu na VOP CZ, s. p.

² Zákon č. 77/1997 Sb., o státním podniku.

³ Statut VOP-026 Šternberk, s. p., ze dne 29. 1. 2008 čj. 1348-66/2006/DP-2697, doplněk č. 1 ze dne 8. 10. 2010 čj. 251-111/2008/DP-2697 (dále jen „Statut“).

⁴ Zakládací listina VOP-026 Šternberk, s. p., ze dne 12. 12. 2008 čj. 251-25/2008/DP-2697, úplné znění zakládací listiny ze dne 15. 11. 2012 čj. 351-18/2012-2697.

⁵ Usnesení vlády ČR ze dne 23. 3. 1994 ČR č. 152, o *schválení seznamu subjektů, které jsou určeny k privatizaci*.

⁶ Usnesení vlády ČR ze dne 19. 12. 2001 č. 1374, k *návrhu transformace vojenských technických ústavů a vojenských opravárenských podniků*.

technický ústav výzbroje a munice Slavičín. V roce 2004 státní podnik převzal majetek příspěvkové organizace Vojenský technický ústav ochrany Brno.

Vláda v roce 2009 vyslovila⁷ souhlas se sloučením státního podniku s Vojenským opravárenským podnikem 025 Nový Jičín, státní podnik, (dále jen „VOP Nový Jičín“) při zachování právní subjektivity státního podniku.

Státní podnik hospodařil v několika samostatných lokalitách a výrobních areálech. S účinností od 1. ledna 2011 byl rozdělen na pět organizačních jednotek, a to na lokalitu Šenov u Nového Jičína včetně areálu Bludovice, lokalitu Šternberk, lokalitu Vyškov, lokalitu Slavičín včetně areálu Bohuslavice nad Vlárí a lokalitu Brno. Státní podnik je účetní jednotkou ve smyslu zákona o účetnictví.

U MO bylo prověřeno využívání práv a plnění povinností zakladatele dle zákona o státním podniku a postup při restrukturalizaci státního podniku.

U státního podniku bylo prověřeno zejména plnění povinností při hospodaření s majetkem státu a nakládání s nepotřebným majetkem. Dále NKÚ prověřil také vedení účetnictví, vybrané finanční ukazatele, správu a vymáhání pohledávek, zadávání veřejných zakázek.

Pozn.: Všechny právní předpisy jsou aplikovány ve znění účinném pro kontrolované období.

II. Skutečnosti zjištěné při kontrole

1. Strategie a zajištění potřeb resortu obrany

1.1 Strategie resortu obrany

Reforma AČR byla zahájena⁸ v roce 2002. Součástí reformy byla reorganizace útvarů a zařízení, se kterou souvisela redukce výzbroje a vojenské techniky. Kontrolou bylo zjištěno, že MO v období od roku 2005 do května 2011, kdy byla vládou schválena *Bílá kniha o obraně*⁹, nemělo zpracovaný strategický dokument, který by se zabýval otázkami variant realizace potřeb resortu obrany prostřednictvím jím založených státních podniků včetně jejich restrukturalizace.

Dále bylo zjištěno, že v koncepčních materiálech dlouhodobého charakteru schválených¹⁰ vládou MO nedefinovalo skutečné potřeby využití výrobních kapacit vojenských opravárenských podniků pro resort obrany. MO plánovalo objem potřeb oprav v informačním systému logistiky.

1.2 Potřeby resortu obrany ve vazbě na výrobní kapacity státního podniku

Od roku 2011 dochází ke snižování počtu uzavřených smluv se státním podnikem na opravy vojenské techniky pro AČR. MO neuzavřelo se státním podnikem víceleté rámcové smlouvy na generální opravy a servis vojenské techniky pro rok 2012 a pro léta následující. Dozorčí

⁷ Usnesení vlády ČR ze dne 7. 9. 2009 č. 1159, *ke sloučení Vojenského opravárenského podniku 025 Nový Jičín, státní podnik s VOP-026 Šternberk, s. p.*

⁸ Usnesení vlády ČR ze dne 13. 11. 2002 č. 1140, *ke Koncepti výstavby profesionální Armády České republiky a mobilizace ozbrojených sil České republiky.*

⁹ Usnesení vlády ČR ze dne 18. 5. 2011 č. 369, *o Bílé knize o obraně.*

¹⁰ Usnesení vlády ČR ze dne 8. 9. 2011 č. 665, *o Bezpečnostní strategii České republiky*, usnesení vlády ČR ze dne 23. 7. 2008 č. 907, *o Vojenské strategii České republiky*, usnesení vlády ČR ze dne 23. 7. 2008 č. 908, *k Dlouhodobé vizi resortu Ministerstva obrany*, usnesení vlády ČR ze dne 22. 10. 2007 č. 1194, *o Transformaci resortu Ministerstva obrany.*

rada státního podniku v říjnu 2012 doporučila zakladateli iniciovat kroky, které by zamezily postupné likvidaci schopností státního podniku v oblasti služeb a dodávek pro AČR.

Z dokladů předložených ke kontrole Ministerstvem obrany vyplynulo, že příčinou snižování objemu zakázek pro MO byl dlouhodobý deficit státního rozpočtu a restrikce rozpočtu MO na výdaje pro AČR (viz tabulka č. 1). Výraznou redukcí výdajů pro AČR, která způsobí stagnaci požadavků MO, lze očekávat také v dalších letech. Podle střednědobého výhledu resortu obrany byly na rok 2012 rozpočtovány výdaje na vojenskou techniku ve výši 6 625 859 tis. Kč, na rok 2013 ve výši 5 173 274 tis. Kč a na rok 2014 ve výši 5 946 993 tis. Kč.

Tabulka č. 1 – Čerpání výdajů resortu obrany na modernizaci, servis a opravy vojenské techniky (v tis. Kč)

Druh výdajů	2009	2010	2011
Resort obrany celkem	9 648 886	8 245 205	7 163 851
- z toho: státní podnik – VeVI*	295 098	20 968	264 373
počet smluv (ks)	20	5	12
státní podnik – opravy	48 244	490 276	16 567
počet smluv (ks)	6	16	2
Státní podnik celkem	343 342	511 244	280 940

Zdroj: informace MO ze dne 17. 12. 2012 a ze dne 1. 2. 2013.

Pozn.: Do údajů v tabulce byly zahrnuty běžné a kapitálové výdaje na veškerou vojenskou techniku resortu MO (modernizace, servis a opravy), protože údaje za pozemní vojenskou techniku nejsou samostatně sledovány.

* VeVI – výzkum, experimentální vývoj a inovace.

MO dále k otázce nevyužívání kapacity státního podniku uvedlo, že není schopno postupovat ve smyslu výjimky ze zákona o veřejných zakázkách¹¹ s ohledem na skutečnost, že státní podnik nespĺňuje podmínku vykonávání podstatné činnosti ve prospěch zadavatele.

Z vývoje tržeb státního podniku za roky 2009 až 2011 je patrný pokles podílu zakázek ve vojenské výrobě a nárůst zakázek v civilní výrobě (viz tabulka č. 2).

Tabulka č. 2 – Podíl vojenských a civilních zakázek na celkových tržbách státního podniku

Typ zakázek	2009	2010	2011
Vojenské zakázky	72 %	58 %	48 %
Civilní zakázky	28 %	42 %	52 %

Zdroj: výroční zprávy za rok 2009, 2010 a 2011.

Pokles tržeb z oblasti vojenské výroby a nárůst objemu civilní výroby je patrný z vývoje tržeb v lokalitě Šternberk. Z údajů předložených státním podnikem¹² vyplynulo, že v roce 2008 činil objem vojenské výroby pro AČR 236 000 tis. Kč, zatímco v roce 2011 vojenská výroba klesla na 140 400 tis. Kč. Vyjádřeno v procentech činil podíl vojenské výroby na tržbách 48,4 % v roce 2011 a 91,2 % v roce 2008. U největšího odběratele státního podniku v oblasti vojenské výroby mimo AČR přitom narostl objem zakázek z 8,8 % v roce 2008 na 44,7 % v roce 2011.

Podle Statutu nesmí státní podnik vykonávat ostatní podnikatelskou činnost na úkor hlavního předmětu podnikání, kterým je podle zakládací listiny uspokojování významných strategických zájmů resortu obrany a přednostní dodávky a služby pro obranu a bezpečnost

¹¹ § 18 odst. 1 písm. e) zákona č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách.

¹² Srovnávací analýza potenciálu lokalit Šternberk a Šenov, září 2011; hlavní kniha k 31. 12. 2009, 2010 a 2011.

státu. MO k tomu mimo jiné uvedlo: „Účel, pro který byl státní podnik založen, bude po provedené restrukturalizaci nadále trvat. Je pravdou, že je stále více využíván pro potřeby AČR soukromý sektor, avšak servis, opravy a výroba jedinečné a speciální vojenské techniky bude i nadále svěřována vojenskému státnímu podniku ...“ Kontrolou NKÚ bylo zjištěno, že z důvodu odlivu zakázek ve vojenské výrobě pro AČR je státní podnik nucen pokrýt výpadek vojenských zakázek civilní výrobou, která má od roku 2011 na tržbách převažující podíl.

2. Výkon zakladatelských funkcí

2.1 Zakládací listina, Statut

MO v roce 1997 přizpůsobilo zakládací listinu státního podniku zákonu o státním podniku¹³ a současně vydalo její úplné znění. V průběhu let 2009 až 2011 byla zakládací listina státního podniku změněna celkem šestkrát a v roce 2012 celkem třikrát.

MO stanovilo obecné zásady hospodaření s majetkem státu ve Statutu takto: „Podnik je povinen s péčí řádného hospodáře nakládat s majetkem státu, svěřeným podniku do práva hospodařit.“ Kontrolou bylo zjištěno, že MO nestanovilo státnímu podniku žádná konkrétní kritéria pro posuzování hospodárnosti a účelnosti při nakládání s majetkem státu v rámci výkonu jeho podnikatelské činnosti.

NKÚ při kontrole v rámci obdobně zaměřené kontrolní akce¹⁴ zjistil, že například Ministerstvo průmyslu a obchodu jako zakladatel stanovilo metodický postup pro výkon zakladatelské funkce vůči státním podnikům včetně pravidel pro nakládání s majetkem státu.

MO nestanovilo žádná pravidla pro výkon zakladatelských funkcí vůči státním podnikům.

2.2 Kontrolní činnost MO

Z dokladů předložených Ministerstvem obrany v průběhu kontroly vyplynulo, že MO vykonávalo dohled nad hospodařením státních podniků na základě podkladů, které mu tyto podniky od roku 2001 zasílaly měsíčně formou finanční analýzy a od roku 2012 formou zprávy o hospodaření. MO k interpretaci výsledků finančních analýz stanovilo jednotnou metodiku¹⁵. Státní podnik zpracovával jedenkrát ročně analýzu hospodaření za uplynulý rok. MO tyto informace vyhodnocovalo.

Na kontrolu státního podniku vykonávanou zakladatelem se vztahuje zákon o finanční kontrole ve veřejné správě¹⁶. MO provedlo tři veřejnosprávní kontroly, které byly zaměřeny na čerpání prostředků účelové podpory jednoho projektu výzkumu a vývoje, dále na plnění jedné smlouvy na opravy vojenské techniky a na plnění povinností držitele zbrojní licence. MO při těchto kontrolách zjistilo nedostatky a uložilo státnímu podniku opatření k nápravě.

MO však neprovedlo žádnou kontrolu zaměřenou na hospodaření s určeným majetkem. Kontrolou NKÚ bylo zjištěno, že o některých nedostatcích v hospodaření státního podniku nebylo MO informováno, například o manku na pokladně ve výši 1 343 tis. Kč zjištěném v lednu 2010 při mimořádné inventarizaci.

¹³ Rozhodnutí zakladatele čj. 211/16-38/1 ze dne 15. 12. 1997.

¹⁴ Kontrolní závěr kontrolní akce č. 10/02 – *Majetek státu, s nímž mají právo hospodařit státní podniky v působnosti Ministerstva průmyslu a obchodu* (byl zveřejněn v částce 3/2010 *Věstníku NKÚ*).

¹⁵ *Metodika pro interpretaci výsledků finanční analýzy 2001*.

¹⁶ § 1 odst. 2 zákona č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů (zákon o finanční kontrole).

2.3 Dozorčí rada

Činnost dozorčí rady státního podniku upravuje zákon o státním podniku, Statut a jednací řád dozorčí rady¹⁷. MO jako zakladatel jmenovalo dvě třetiny členů dozorčí rady¹⁸.

MO k otázce, zda a jak zakladatel sledoval, jak jeho zástupci v dozorčí radě hájí zájmy státu, mimo jiné uvedlo: „*Zakladatel je informován kopií zápisu ze zasedání dozorčí rady o procesech, které probíhají ve státním podniku...*“ V zápisech ze zasedání je uvedeno hlasování a připomínky členů dozorčí rady a jejich účast na zasedáních je doložena v prezenčních listinách.

Co se týče nakládání s majetkem státu, MO nestanovilo dozorčí radě povinnost schvalovat pronájem majetku k podnikatelské činnosti (mimo určený majetek). MO neprovedlo u státního podniku žádnou kontrolu zaměřenou na hospodaření s určeným majetkem a nepožádalo ani dozorčí radu o případné šetření v této oblasti. Jednou z příčin uvedeného stavu je absence předem stanovených pravidel pro účelné a hospodárné nakládání s majetkem státu při výkonu podnikatelské činnosti státního podniku.

2.4 Údaje v obchodním rejstříku

Kontrolou NKÚ bylo zjištěno, že státní podnik v rozporu s obchodním zákoníkem¹⁹ nezajistil zápis údajů o čtyřech změnách ve vymezení určeného majetku²⁰ do obchodního rejstříku. Ostatní údaje v obchodním rejstříku byly v souladu s úplným zněním zakládací listiny.

3. Restrukturalizace státního podniku

3.1 Sloučení státního podniku s VOP Nový Jičín

Strategie státního podniku z roku 2005 *Střednědobý plán rozvoje VOP-026 Šternberk, s. p. na léta 2006–2011* vycházela z předpokladu, že MO vyhodnotí varianty realizace potřeb resortu prostřednictvím státních podniků (například jejich zachování, sloučení, zrušení s likvidací, privatizace a převedení do formy akciových společností se 100% účastí státu). MO se nezabývalo vládou schválenou privatizací státních podniků a naopak zahájilo přípravu sloučení státního podniku s VOP Nový Jičín. Cílem sloučení mělo být efektivnější zajištění potřeb resortu obrany v oblasti pozemní vojenské techniky.

MO se při rozhodování o sloučení nezabývalo ekonomickými analýzami prokazujícími nezbytnost sloučení, neprovedlo hodnocení nákladů na sloučení a neposoudilo přínosy sloučení pro kvalitnější a efektivnější zajišťování potřeb resortu MO.

Vláda vyslovila v září 2009 souhlas⁷ se sloučením státních podniků při zachování právní subjektivity státního podniku a se začleněním VOP Nový Jičín do jeho struktury. Ministr obrany rozhodl o sloučení²¹ v říjnu 2009. Náklady na sloučení, které činily minimálně 22 399 tis. Kč, uhradil státní podnik.

¹⁷ Jednací řád dozorčí rady VOP-026 Šternberk, s. p., ze dne 26. 8. 1998 čj. 211/16-38/20 ve znění aktualizace ze dne 18. 3. 2010 čj. 251-99/2008/DP-2697, doplňku č. 1 ze dne 8. 10. 2010 čj. 251-112/2008/DP-2697 a aktualizace ze dne 12. 10. 2011 čj. 251-136/2008/DP-2697.

¹⁸ § 13 odst. 2 zákona č. 77/1997 Sb., o státním podniku.

¹⁹ § 36 písm. f) zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník.

²⁰ Rozhodnutí o změně zakládací listiny čj. 251-105/2008/DP ze dne 26. 8. 2010, čj. 251-147/2008/DP-2697 ze dne 9. 3. 2012, čj. 351-3/2012-2697 ze dne 31. 5. 2012 a čj. 351-17/2012-2697 ze dne 15. 11. 2012.

²¹ Rozhodnutí o sloučení VOP-026 Šternberk, s. p., s VOP-025 Nový Jičín, s. p., ze dne 26. 10. 2009 čj. 1849/2009-1140.

3.2 Další restrukturalizace státního podniku

MO v roce 2011 ve své strategii *Bílá kniha o obraně* uvedlo, že v letech 2011 až 2013 dojde k další restrukturalizaci státního podniku včetně prodeje nadbytečného majetku a budou vytvořeny samostatné státní podniky charakteru výzkumných a vývojových organizací. V průběhu roku 2011 se ve státním podniku projevil dlouhodobý pokles zakázek od MO a nevytíženost výrobních kapacit ve výzkumu a vývoji, který byl dlouhodobě závislý na dotacích od MO. V září 2011 zpracovala externí poradenská firma pro státní podnik analýzu, která se zabývala srovnáním potenciálu lokalit Šternberk a Šenov¹². Analýza hodnotila lokalitu z pohledu technologické vyspělosti, přesunu chybějících technologií, zachovalosti areálů, nezbytnosti investic, schopností zaměstnanců, logistické dostupnosti a nákladů na provoz. Analýza vyhodnotila lokalitu Šenov lépe v šesti ze sedmi ukazatelů a doporučila její zachování. Kontrolou NKÚ však bylo zjištěno, že zpracovatel:

- neuvedl, z jakých podkladů vycházel při hodnocení technologické vyspělosti lokalit a zda potřebu strojního vybavení hodnotil ve vztahu k předpokládanému objemu výroby nebo ve vztahu k zastupitelnosti strojního vybavení;
- ponechal míru zachovalosti jednotlivých budov lokality Šternberk na úrovni stavu v roce 2009 nebo ji snížil až o 25 %, přestože u některých budov byly provedeny investice v celkové výši 10 575 tis. Kč, zatímco míru zachovalosti jednotlivých budov lokality Šenov zvýšil až o 25 %, ačkoli státní podnik neuložil žádné prostředky do tohoto majetku;
- při posuzování dopravní dostupnosti se nezabýval dostupností lokalit komplexně podle vzdáleností k cílovým zahraničním zákazníkům (Francie, V. Británie, Německo);
- v průběhu zpracování analýzy změnil metodiku hodnocení provozních nákladů, v důsledku čehož byla lépe vyhodnocena lokalita Šenov.

Dozorčí rada v prosinci 2011 schválila strategický materiál *Střednědobá strategie VOP-026 Šternberk 2012-2015*, ve kterém rozhodla o pokračování restrukturalizace státního podniku spočívající v soustředění výroby do lokality Šenov, prodeji lokality Šternberk a vyčlenění výzkumných a vývojových lokalit do samostatných státních podniků.

Vláda restrukturalizaci schválila²² v červnu 2012. MO rozhodlo²³ v srpnu 2012 o založení dvou výzkumných a vývojových státních podniků. V lednu 2013 byl do těchto výzkumných a vývojových státních podniků bezúplatně převeden dlouhodobý majetek lokality Brno ve výši 164 731 tis. Kč, Slavičín ve výši 124 640 tis. Kč a Vyškov ve výši 164 184 tis. Kč.

4. Výsledky hospodaření a vybrané výdaje státního podniku

4.1 Výsledky hospodaření státního podniku

Tabulka č. 3 – Výsledky hospodaření státního podniku za období 2010 a 2011 (v tis. Kč)

	2010	2011
Provozní výsledek hospodaření	26 112	76 302
Finanční výsledek hospodaření	-22 091	-10 134
Výsledek hospodaření za běžnou činnost	4 021	66 168
Mimořádný výsledek hospodaření	1 180	-2 904
Výsledek hospodaření za účetní období	5 201	63 264
Náklady (třída 5)	2 057 720	2 092 884
Výnosy (třída 6)	2 062 921	2 156 148

Zdroj: hlavní knihy k 31. 12. 2010 a 31. 12. 2011.

²² Usnesení vlády ČR ze dne 19. 6. 2012 č. 456, k Záměru Ministerstva obrany transformovat vojenské opravárenské podniky.

²³ Rozhodnutí o založení státních podniků Vojenský výzkumný ústav a Vojenský technický ústav čj. 452-1/2012-2697 ze dne 29. 8. 2012.

Tabulka č. 4 – Rozdělení výsledku hospodaření státního podniku (v tis. Kč)

Rozdělení výsledku hospodaření	2010	2011
Výsledek hospodaření za rok (stav po zdanění)	5 201	63 264
Příděl FKSP	5 201	9 292
Příděl do fondu podnikových rezerv	–	–
Nerozdělený zisk	–	53 972

Zdroj: účetní závěrky za roky 2010 a 2011.

V roce 2010, kdy došlo ke sloučení, zaznamenal státní podnik zisk ve výši 5 201 tis. Kč (viz tabulky č. 3 a 4). Výše zisku byla ovlivněna tvorbou opravných položek k neuhrazeným pohledávkám a zásobám bez výdaje v celkové výši 77 643 tis. Kč. V divizích Brno, Slavičín a Vyškov, byly čerpány dotace ve výši 209 000 tis. Kč.

V roce 2011 dosáhl státní podnik zisku ve výši 63 264 tis. Kč (viz tabulky č. 3 a 4), tento výsledek byl výrazně ovlivněn ziskem z prodeje dlouhodobého majetku ve výši 99 982 tis. Kč. Pro lokality Brno, Slavičín a Vyškov byly čerpány dotace na výzkum a vývoj ve výši 135 033 tis. Kč.

4.2 Vybrané hospodářské ukazatele státního podniku

Kontroly byly mimo jiné podrobeny náklady na poradenské a právní služby ve výši 5 931 tis. Kč, na reprezentaci, reklamu a propagaci ve výši 3 407 tis. Kč, na provize ve výši 24 234 tis. Kč, na manka a škody v objemu 1 923 tis. Kč.

Kontrolou byly zjištěny nedostatky v případě manka na pokladně v celkové výši 1 343 tis. Kč. Státní podnik nepostupoval při evidenci, správě a ochraně peněžních prostředků v pokladně s péčí řádného hospodáře ve smyslu Statutu, protože:

- nestanovil pravidla pro vedení a předávání pokladní hotovosti, pokladní limity, bezpečné uložení klíčů od trezoru a nevymezil odpovědnosti zaměstnanců;
- neuzavřel se všemi zaměstnanci na pracovišti pokladny dohodu o hmotné odpovědnosti;
- neprovedl v roce 2008 inventarizaci pokladny ve výši 967 tis. Kč řádně, neboť chyběly inventurní soupisy (výčetky) dle jednotlivých měn, v roce 2009 neprovedl inventarizaci pokladny ve výši 1 440 tis. Kč vůbec;
- nezajistil, aby inventarizaci pokladny provedli zaměstnanci, kteří nebyli současně zodpovědní za provoz pokladny.

Kontrola byla dále podrobena tvorba opravných položek k zásobám, která měla vliv na výši nákladů státního podniku a na výsledek jeho hospodaření (viz tabulka č. 5). Státní podnik vytvářel opravné položky k zásobám bez výdeje (dále také „bezobrátkové zásoby“).

Tabulka č. 5 – Zůstatky opravných položek (v tis. Kč)

Zůstatky	31. 12. 2009	31. 12. 2010	31. 12. 2011
Opravné položky k zásobám celkem	16 308	92 443	88 454
– z toho:			
opravná položka k materiálu	6 731	68 864	62 807
opravná položka k nedokončené výrobě	0	20 406	20 059
opravná položka k polotovarům vlastní výroby	0	750	428
opravná položka k výrobkům	9 577	2 423	5 008
opravná položka ke zboží	0	0	152

Zdroj: hlavní knihy k 31. 12. 2009, 2010 a 2011.

Kontrolou bylo zjištěno, že příčinami vysokého podílu bezobrátkových zásob byla různorodost a zastaralost opravované vojenské techniky, nákup náhradních dílů, časté

změny materiálů v oblasti výzkumu a vývoje, nemožnost zajistit dlouhodobé smlouvy s odběrateli, kdy skutečné nákupní objednávky byly menší, a materiál proto zůstal nespotřebovaný.

Například v dubnu 2006 státní podnik nakoupil materiál za 35 700 tis. Kč pro subdodávky projektu kolových obrněných transportérů Pandur, avšak z důvodu odstoupení MO od smlouvy byl v roce 2007 tento projekt ukončen. Po ukončení subdodávek zůstal státnímu podniku nevyužitelný materiál v hodnotě 10 500 tis. Kč.

Dále státní podnik v roce 2010 vytvořil opravnou položku k nedokončené výrobě polní nemocnice ve výši 20 406 tis. Kč. Polní nemocnice byla vyrobena pro objednatele, který ji neuhradil a je od roku 2010 v insolvenční. Státní podnik ji skladuje jako neprodejnou. Opravná položka byla vytvořena s ohledem na neprodejnost majetku z důvodu nedostatečného zajištění úhrady kupní ceny v kupní smlouvě.

Z kontroly NKÚ vyplývá, že státní podnik tvoří k zásobám vysoké opravné položky, aniž by se zabýval jejich analýzou a stanovil opatření pro jejich minimalizaci a ošetření budoucích zakázek. Tato skutečnost znamená riziko nevhodného vynakládání peněžních prostředků na pořizování zásob.

5. Hospodaření s majetkem státu

5.1 Evidence majetku a nakládání s určeným majetkem

Veškerý majetek, se kterým státní podnik podniká, je majetkem státu. Státní podnik s ním má právo hospodařit (viz tabulka č. 6). Tento majetek se rozděluje na tzv. určený majetek a majetek k podnikatelské činnosti.

Tabulka č. 6 – Stav dlouhodobého majetku v pořizovacích cenách (v tis. Kč)

Název	31. 12. 2009	31. 12. 2010	31. 12. 2011
Dlouhodobý majetek celkem	2 175 328	3 314 182	3 290 022
Dlouhodobý nehmotný majetek celkem	35 233	79 412	77 641
– z toho: Software	34 505	63 776	69 179
Dlouhodobý hmotný majetek celkem	2 140 095	3 234 770	3 212 381
– z toho: Pozemky	32 166	58 954	58 512
Stavby	1 300 872	1 929 886	1 873 545
Samostatné movité věci a soubory	798 600	1 224 939	1 249 917

Zdroj: hlavní knihy k 31. 12. 2009, 31. 12. 2010 a 31. 12. 2011.

MO určilo státnímu podniku majetek státu ve výši aktiv zahajovací rozvahy a určený majetek v přílohách zakládací listiny (viz tabulka č. 7). V letech 2009 až 2012 se vymezení rozsahu určeného majetku změnilo celkem čtyřikrát.

Tabulka č. 7 – Určený majetek státního podniku (v tis. Kč)

Lokalita	Pozemky	Nemovitosti	Příslušenství k nemovitostem	Movité majetek	Celkem
Šenov	26 574	*176 441	–	–	203 016
Šternberk	1 662	186 006	–	–	196 841
Slavičín	10 885	223 840	42 514	–	277 239
Vyškov	7 949	417 770	74 590	51 334	551 642
Brno	2 101	46 531	–	–	48 632
Celkem	49 171	1 050 588	117 104	60 507	1 277 370

Zdroj: příloha č. 2 úplného znění zakládací listiny čj. 351-4/2012-2697 ze dne 31. 5. 2012.

* V této části byl v zakládací listině zahrnut také movitý majetek v hodnotě 3 856 tis. Kč.

Podle zákona o státním podniku může státní podnik nakládat s určeným majetkem pouze se schválením zakladatele. Dozorčí rada schvaluje nakládání s majetkem státu svěřeným k podnikatelské činnosti (mimo určený majetek).

Kontrolou bylo zjištěno, že MO nedefinovalo pravidla hospodaření státních podniků s majetkem státu včetně vymezení určeného majetku a odpovědnost statutárního orgánu státního podniku při nakládání s tímto majetkem, v důsledku čehož MO nestanovilo:

- pravidla pro vymezení majetku strategického charakteru a významu, na jehož zachování a zvětšování má stát eminentní zájem a který by měl být vymezen v zakládací listině jako určený majetek; například:
  - lokalita Brno měla v určeném majetku vymezen veškerý nemovitý a movitý majetek v pořizovací ceně nad 40 tis. Kč, včetně nábytku, destilačních přístrojů a laboratorního vybavení;
  - lokality Šenov a Šternberk naopak neměly v určeném majetku téměř žádnou výrobní technologii a měly v určeném majetku zahrnuto 23 staveb z celkového počtu 464 staveb;
  - lokalita Slavičín měla v určeném majetku veškeré nemovitosti;
- podmínky pro jednoznačnou a nezaměnitelnou identifikaci určeného majetku ve vazbě na majetkovou evidenci státního podniku (například movitý majetek nebyl v zakládací listině vymezen pod stejným názvem a inventárním číslem jako v majetkové evidenci);
- způsoby nakládání s určeným majetkem²⁴, kterými se rozumí zejména úplatné a bezúplatné pořízení majetku, prodej a likvidace nepotřebného majetku, výpůjčka, pronájem, zřízení věcného břemene;
- pravidla a postupy pro nakládání s nepotřebným majetkem;
- pravidla pro předložení žádosti o vydání souhlasu k nakládání s určeným majetkem.

MO na základě zjištění NKÚ sdělilo, že zpracovává materiál *Zásady k jednotnému postupu ministerstva při výkonu zakladatelské funkce*, ve kterém budou nastavena chybějící pravidla.

Pro nakládání s majetkem k podnikatelské činnosti stanovilo MO dílčí pravidla v jednacím řádu dozorčí rady¹⁷, podle kterého dozorčí rada schvalovala nákupy majetku v pořizovací hodnotě nad 2 mil. Kč a převody staveb a pozemků z vlastnictví státu.

Zákon o státním podniku nestanovil státním podnikům povinnost vést v účetnictví určený majetek odděleně a nestanovil ani postup při změně ceny majetku po založení státního podniku. Kontrolou byl zjištěn rozdíl mezi účetními cenami určeného majetku v zakládací listině a pořizovacími cenami v účetnictví; tento rozdíl byl způsoben technickým zhodnocením, popřípadě částečnou likvidací určeného majetku. Například v lokalitě Šternberk bylo v zakládací listině uvedeno jako určený majetek 11 staveb v účetní hodnotě 186 006 tis. Kč, jejichž pořizovací cena v účetnictví byla o 32 999 tis. Kč vyšší.

Státní podnik na základě zjištění NKÚ zavedl v roce 2012 identifikaci určeného majetku v majetkové evidenci.

5.2 Pořízení a inventarizace majetku

V roce 2009 státní podnik zařadil do užívání majetek v pořizovací ceně ve výši 75 643 tis. Kč, v roce 2010 ve výši 306 008 tis. Kč a v roce 2011 ve výši 46 802 tis. Kč. Kontrolou bylo prověřeno 11 nákupů majetku v pořizovací hodnotě celkem 121 799 tis. Kč. V této oblasti nebyly zjištěny významnější nedostatky.

²⁴ Viz například *Majetek státu v platné právní úpravě* (Petr Havlan, Linde 2006), *Hospodaření s majetkem státu* (Stanislav Plíva, C. H. Beck 2004).

Kontrolou byly zjištěny nedostatky při fyzické inventuře dlouhodobého majetku za rok 2010 v pořizovací ceně 2 428 085 tis. Kč, kterou státní podnik provedl souhrnně dle odpovědných osob. Skutečné stavy majetku byly v inventurních soupisech uvedeny tak, že nebylo možno ověřit stav konkrétních účtů, což nebylo v souladu se zákonem o účetnictví²⁵. Za rok 2011 byla inventarizace majetku a závazků provedena správně podle jednotlivých účtů a kontrolou nebyly zjištěny nedostatky.

6. Nakládání s nepotřebným majetkem státu

6.1 Pronájmy nepotřebného majetku

V roce 2009 činil výnos z pronájmů pozemků, staveb a movitých věcí celkem 3 650 tis. Kč, v roce 2010 se zvýšil na 10 006 tis. Kč a v roce 2011 činil 20 635 tis. Kč.

Kontrolou bylo zjištěno, že státní podnik neměl stanovená jednotná pravidla pro pronájem majetku k podnikatelské činnosti (mimo určený majetek), zejména pro výběr nájemce, stanovení ceny v daném místě a čase obvyklé, posouzení nejvýhodnějších podmínek, stanovení doby nájmu.

Kontrolou bylo zjištěno, že státní podnik v letech 2009 až 2011 uzavřel celkem 68 nájemních smluv, z toho 52 smluv na dobu neurčitou. Dále bylo zjištěno, že státní podnik z celkového počtu nájemních smluv uzavřel 44 smluv na pronájem určeného majetku v rozporu se zákonem o státním podniku bez předchozího souhlasu zakladatele²⁶.

Největší příjmy planuly z pronájmu lokality Šternberk, která byla od prosince 2011 částečně pronajata za roční nájemné ve výši 11 375 tis. Kč.

6.2 Prodeje nepotřebného majetku

Státní podnik disponoval velkým množstvím nepotřebného majetku, který převzal v letech 2002 až 2004 od příspěvkových organizací MO a na základě sloučení se státními podniky. Tento majetek byl pro potřeby státního podniku využitelný pouze částečně, a to zejména z důvodu nadbytečnosti pro jeho výrobní kapacitu, špatného technického stavu a vysokých provozních nákladů. Majetek byl rovněž zatížen vysokou mírou odpisů. Například v areálu Bohuslavice nad Vlárí se nepotřebný majetek nacházel na 94 % jeho výměry.

V roce 2009 činil výnos z prodeje dlouhodobého majetku 11 283 tis. Kč, v roce 2010 činil 8 818 tis. Kč a v roce 2011 činil 99 982 tis. Kč.

Kontrolou bylo podrobena pět případů prodeje nemovitého majetku. Prodeje probíhaly ve čtyřech případech formou veřejných výběrových řízení a v jednom případě formou veřejné dražby. Kritériem prodeje byla vždy nejvyšší kupní cena.

6.2.1 Prodej majetku v areálu v Novém Světě v Olomouci

Státní podnik získal v roce 2002 právo hospodařit s výrobním areálem v Novém Světě v Olomouci. O prodeji majetku rozhodla dozorčí rada v září 2005. Jednalo se o majetek bývalého Vojenského opravárenského podniku 042 Olomouc, státní podnik, u kterého vláda v červnu 1999 rozhodla o vyjmutí z privatizace²⁷. V letech 2007 až 2009 proběhlo sedm neúspěšných kol prodeje ve veřejném výběrovém řízení, kdy byl majetek nabízen v rámci

²⁵ § 29 odst. 1 a § 30 odst. 1 a 2 zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví.

²⁶ § 17 odst. 2 a § 16 odst. 3 zákona č. 77/1997 Sb., o státním podniku.

²⁷ Usnesení vlády ČR ze dne 9. 6. 1999 č. 581, o rozhodnutí o privatizaci podle § 10, odst. 1 zákona č. 92/1991 Sb., o podmínkách převodu majetku státu na jiné osoby, ve znění pozdějších předpisů (materiál č. 172).

společného prodeje s majetkem MO. Dozorčí rada v srpnu 2009 nedoporučila pokračovat ve společném prodeji z důvodu, že MO navrhovalo snížit minimální kupní cenu majetku státního podniku pod hranici obvyklé ceny stanovené znaleckým posudkem, a označila tento postup za nevýhodný pro státní podnik a za postup, který poškozuje jeho zájmy a je v rozporu s péčí řádného hospodáře.

Státní podnik od listopadu 2009 nabízel majetek k prodeji samostatně. Dozorčí rada v únoru 2010 odsouhlasila prodej formou veřejného výběrového řízení za minimální kupní cenu dle znaleckého posudku ve výši 90 000 tis. Kč. První kolo prodeje nebylo úspěšné. Dozorčí rada v prosinci 2010 odsouhlasila pokračování prodeje ve druhém kole za minimální kupní cenu ve výši 111 000 tis. Kč. Do výběrového řízení se přihlásil jeden zájemce, se kterým byla v březnu 2011 uzavřena kupní smlouva s kupní cenou ve výši minimální kupní ceny.

6.2.2 Prodej majetku v lokalitě Šternberk

Dozorčí rada v září 2011 přijala usnesení, ve kterém mimo jiné „...*rozhodla hlasováním pro zachování lokality Šenov ... a ukládá řediteli státního podniku neprodleně předložit ke schválení zakladateli způsob nakládání s předmětným majetkem státního podniku (Šternberk) ...*“

Předmětem prodeje lokality Šternberk byl vybraný movitý a nemovitý majetek k podnikatelské činnosti a určený majetek v zůstatkové ceně ve výši 274 826 tis. Kč. Předmětem prodeje byla mimo jiné montážní hala včetně technologie v pořizovací ceně 219 000 tis. Kč, jejíž pořízení bylo financováno z prostředků státního podniku a která byla jeho nejvýznamnější investicí za posledních šest let. Hala byla uvedena do užívání v prosinci 2007 a měla být využita pro subdodávky projektu Pandur a dále pro realizaci strategických zakázek v oblasti oprav ženijní a speciální vojenské techniky pro AČR. Z kontroly NKÚ je zřejmé, že v důsledku ukončení výrobní činnosti v lokalitě Šternberk nebyla u této výrobní haly naplněna předpokládaná doba návratnosti investice stanovená na osm až devět let.

Výběrové řízení na prodej majetku realizovala externí firma, která v říjnu 2012 oslovila k podání nabídek 79 členů Asociace obranného a bezpečnostního průmyslu ČR. Do výběrového řízení podaly dne 7. ledna 2013 závazné nabídky dvě společnosti. O výběru kupujícího rozhodovala hodnotící komise složená ze dvou zástupců MO a ze dvou zástupců státního podniku. Znalecký posudek na stanovení tržní ceny majetku byl zpracován dne 14. ledna 2013 a stanovil tržní cenu v rozmezí 87 až 134 mil. Kč. Hodnotící komise dne 15. ledna 2013 vyhodnotila jako nejvýhodnější nabídku s kupní cenou 136 000 tis. Kč bez DPH. Dozorčí rada udělila souhlas s prodejem dne 28. ledna 2013.

Státní podnik předložil MO žádost o schválení prodeje určeného majetku až v prosinci 2012, přestože připravoval prodej lokality Šternberk již od září 2011. Žádost nedoložil žádnými podklady. V průběhu kontroly MO mimo jiné uvedlo: „*Státní podnik, pokud má záměr nakládat s určeným majetkem, požádá zakladatele ... o souhlas. Zakladatel v případě souhlasu upřesní i podmínky jeho realizace (např. výběrové řízení) ... Ke schválení je nutné předložit znalecké posudky, popř. demoliční výměr, geometrické zaměření ... a další potřebné dokumenty...*“ NKÚ zjistil, že MO udělilo souhlas až dne 31. ledna 2013 a nestanovilo pro prodej žádné podmínky.

Kontrolou bylo zjištěno, že dozorčí rada i zakladatel udělili souhlas s prodejem majetku po výběrovém řízení a hodnocení nabídek, přestože bylo zřejmé, že bude prodej proveden s účetní ztrátou ve výši 146 068 tis. Kč z rozdílu účetní zůstatkové ceny majetku a tržby z prodeje majetku včetně nákladů na daň z převodu nemovitostí. V souvislosti s prodejem byla státním podnikem v prosinci 2011 vytvořena rezerva na odstupné zaměstnancům ve výši 41 191 tis. Kč. Celkem dosáhne předpokládaná ztráta výše 187 259 tis. Kč.

NKÚ s ohledem na předchozí případy prodeje nepotřebného majetku nepovažuje postup MO jako zakladatele při schválení prodeje majetku lokality Šternberk za transparentní. Rozhodnutí MO o prodeji lokality Šternberk nevycházelo z dlouhodobé strategie resortu MO.

NKÚ dále upozorňuje na možné právní riziko, které spočívá v rozhodnutí dozorčí rady a zakladatele prodat majetek lokality Šternberk mimo režim zákona o velké privatizaci²⁸, aniž by došlo ke změně platného usnesení vlády, kterým byl majetek státního podniku určen k privatizaci⁵. Ke stejnému závěru dospěla také externí poradenská firma, která pro státní podnik realizovala prodej²⁹ a která uvedla, že podmínkou prodeje majetku vybraného vládou k privatizaci je revokace jejího usnesení a vyjmutí majetku z privatizace. V kontrole bylo zjištěno, že státní podnik v předchozím období prodával nepotřebný majetek lokality Šternberk v režimu zákona o velké privatizaci³⁰.

7. Vybrané požadavky na sestavení účetní závěrky

Podle zákona o státním podniku je sloučení jednou z forem zrušení státního podniku bez likvidace, kdy jeho jmění přechází na nástupnický státní podnik. Platný právní rámec sloučení státních podniků je vymezen v zákoně o státním podniku³¹ a v zákoně o účetnictví³². Na sloučení státních podniků se nevztahují pravidla stanovená v zákoně o přeměnách obchodních společností a družstev³³. MO využilo některá pravidla v tomto zákoně, která se týkala stanovení rozhodného dne sloučení.

Právní úprava sloučení státních podniků v zákoně o státním podniku není dostatečná³¹, zejména chybí pravidla pro zpracování projektu sloučení, stanovení rozhodného dne³⁴ sloučení a jeho účinků pro vedení účetnictví zanikajícího a nastupujícího státního podniku a rovněž chybí pravidla pro zajištění ochrany práv třetích osob, jejichž práva mohou být sloučením dotčena, jako jsou například věřitelé a poskytovatelé veřejné podpory.

MO v říjnu 2009 stanovilo²¹ rozhodný den sloučení na 1. 1. 2010. Státní podnik z tohoto důvodu zadal v říjnu 2009 externí poradenské firmě zpracování postupu sloučení³⁵, která doporučila státnímu podniku nejpozději do konce roku 2009 aplikovat společný účtový rozvrh, nastavit stejná pravidla pro oceňování, odpisový plán, účtování o zásobách.

Státní podnik k rozhodnému dni sestavil zahajovací rozvahu. Státní podnik a VOP Nový Jičín vedly v roce 2010 samostatné účetnictví ve dvou rozdílných informačních systémech a používaly odlišný software. Státní podnik při sloučení účetnictví postupoval tak, že k 31. prosinci 2010 zaúčtoval do účetnictví zaniklého VOP Nový Jičín konečné zůstatky

²⁸ § 45 odst. 1 a § 5 odst. 2 zákona č. 92/1991 Sb., o podmínkách převodu majetku státu na jiné osoby.

²⁹ *Studie vhodné transakční struktury a strategie prodeje majetku státního podniku VOP 026 Šternberk* (prosinec 2011), smlouva o poskytování komplexního finančního a právního poradenství v souvislosti s přípravou a realizací prodeje výrobního areálu zadavatele ve Šternberku č. 134/2012/V/3/ŘP-143 ze dne 13. 9. 2012.

³⁰ Jednalo se o prodej učeben a pozemků v k. ú. Lhota u Šternberka v roce 1998, prodej pozemků v k. ú. Lhota u Šternberka v roce 2000, prodej pozemků v k. ú. Andělská Hora a v k. ú. Domašov u Šternberka v roce 2001, státní podnik v těchto případech postupoval podle § 45 odst. 1 zákona č. 92/1991 Sb., o podmínkách převodu majetku státu na jiné osoby.

³¹ § 6 až § 8 zákona č. 77/1997 Sb., o státním podniku, (rozhodnutí zakladatele, souhlas vlády, zápis do obchodního rejstříku, přechod jmění, změna základací listiny, informování odborového orgánu).

³² § 17 odst. 3 zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví.

³³ Zákon č. 125/2008 Sb., o přeměnách obchodních společností a družstev.

³⁴ Podle zákona č. 125/2008 Sb. se rozhodným dnem fúze sloučením rozumí den, od něhož se jednání zanikající obchodní společnosti považuje z účetního hlediska za jednání uskutečněné na účet nástupnické osoby. Ke dni předcházejícímu rozhodný den sestaví zanikající obchodní společnost konečnou účetní závěrku. K rozhodnému dni sestaví nástupnická společnost zahajovací rozvahu, která musí být ověřena auditorem. Od rozhodného dne vedou společnosti účetnictví samostatně až do dne zápisu sloučení do obchodního rejstříku. Nástupnická společnost upraví účetnictví ke dni zápisu sloučení s účinky od rozhodného dne do dne zápisu.

³⁵ *Komplexní management procesu slučování státních podniků* (říjen 2009).

svých jednotlivých účtů. Státní podnik neprovedl sloučení účetnictví ke dni zápisu sloučení do obchodního rejstříku, tj. ke dni 1. listopadu 2010. V důsledku toho nebyly do sloučeného účetnictví promítnuty účinky od rozhodného dne, protože počáteční stav účtů v hlavní knize za sloučený podnik zobrazoval pouze počáteční stavy VOP Nový Jičín. Tento postup nebyl v souladu se zákonem o účetnictví^{36,32}. Uvedený způsob účtování však nezakreslil zůstatky účtů k 31. prosinci 2010 vykázané státním podnikem v účetní závěrce.

NKÚ v průběhu kontroly správnosti a úplnosti vedení účetnictví zjistil níže uvedené dílčí nedostatky³⁶, kdy státní podnik:

- v roce 2009 neprovedl inventarizaci pokladny ve Vyškově²⁵;
- majetek nabytý v roce 2009 v pořizovací ceně 247 155 tis. Kč zaúčtoval na majetkové účty nesprávně až do roku 2010;
- technické zhodnocení budovy v pořizovací ceně 277 tis. Kč zaúčtoval nesprávně na účet 022 – *Samostatné movité věci a soubory movitých věcí* místo na účet 021 – *Stavby*;
- zaúčtoval pohledávku ve výši 136 tis. Kč do roku 2010, přestože vznikla v lednu 2011.

8. Správa a vymáhání pohledávek

Největší objem pohledávek tvořily pohledávky z obchodních vztahů, které k 31. prosinci 2010 činily 280 507 tis. Kč. K 31. prosinci 2011 činily 269 919 tis. Kč, z toho 45 % tvořily pohledávky po lhůtě splatnosti.

Kontrolou bylo zjištěno, že v roce 2011 došlo k výraznému nárůstu pohledávek z civilní výroby za zahraničními odběrateli, vůči kterým měl státní podnik pohledávky po splatnosti v celkové výši 28 855 tis. Kč s prodlením v délce 30 až 180 dnů. Pohledávky vzrostly oproti roku 2010 více než dvojnásobně. Pohledávky byly uhrazeny v průběhu ledna až prosince 2012. Státní podnik neuplatňoval vůči odběratelům sankce za nedodržení smluvních podmínek či za prodlení s úhradou dodávek, protože sankce předem nesjednal. Tímto postupem zajistil pohledávky nedostatečně, čímž se vystavil riziku jejich neuhrazení.

Kontrolou bylo dále zjištěno, že státní podnik nevyužil právní prostředky pro zajištění a vymáhání největší pohledávky ve výši 34 780 tis. Kč, a tedy nepostupoval s péčí řádného hospodáře ve smyslu Statutu, protože:

- rozšířil předmět plnění v kupní smlouvě o 6 696 tis. Kč v době, kdy byl dlužník v dvouměsíčním prodlení se zaplacením kupní ceny, aniž sjednal zálohu nebo jiné zajišťovací mechanismy pro zaplacení kupní ceny;
- po splatnosti pohledávky v únoru 2009 nevyužil možnost započítat své splatné závazky vůči dlužníkovi v objemu 2 184 tis. Kč a závazky uhradil;
- začal vymáhat pohledávku soudní cestou až v dubnu 2010, tedy více než rok po její splatnosti.

9. Zadávání veřejných zakázek

Státní podnik je veřejným zadavatelem podle zákona o veřejných zakázkách³⁷. V kontrole bylo prověřeno celkem 13 zadávacích řízení na dodávky a služby se zaměřením na pořízení dlouhodobého majetku a poradenské, konzultační a právní služby v předpokládané hodnotě 44 633 tis. Kč bez DPH. Kontrolou bylo zjištěno, že státní podnik ve dvou případech zadal podlimitní veřejné zakázky na dodávky strojního zařízení v předpokládané hodnotě celkem 20 200 tis. Kč vybranému dodavateli v rozporu se zákonem o veřejných zakázkách formou jednacího řízení bez uveřejnění³⁸, protože neprokázal technickou neslučitelnost původního a nově poptávaného plnění.

³⁶ § 8 odst. 1 zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví.

³⁷ § 2 odst. 2 písm. d) zákona č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách.

³⁸ § 23 odst. 4 písm. a) zákona č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách.

Dále bylo kontrolou zjištěno, že v jednom případě zadal podlimitní veřejnou zakázku na poradenské služby při sloučení vybranému poskytovateli v předpokládané hodnotě 5 500 tis. Kč v rozporu se zákonem o veřejných zakázkách formou jednacímho řízení bez uveřejnění³⁹, protože se nejednalo o krajně naléhavý případ, který zadavatel nezpůsobil a nemohl předvídat. Státní podnik oslovením jednoho dodavatele omezil okruh možných uchazečů o veřejnou zakázku a zabránil tomu, aby proběhla otevřená soutěž.

10. Peněžní prostředky poskytnuté státnímu podniku

V tabulce č. 8 je uveden přehled čerpání peněžních prostředků poskytnutých státnímu podniku ze státního rozpočtu a z Evropské unie.

Tabulka č. 8 – Přehled čerpání peněžních prostředků poskytnutých státnímu podniku (v tis. Kč)

Poskytovatel	2009	2010	2011
Ministerstvo obrany	204 022	248 518	168 658
Ministerstvo vnitra	-	228	855
Ministerstvo průmyslu a obchodu	2 676	1 101	-
Ministerstvo práce a sociálních věcí*	-	792	45
Evropská unie**	-	399	-
Celkem	206 698	251 038	169 558

Zdroj: hlavní kniha k 31. 12. 2009, 2010 a 2011. Údaje za kapitolu MO byly převzaty z informace MO ze dne 17. 12. 2012.

* Příspěvky z úřadu práce na vzdělávání zaměstnanců a vytvoření společensky účelných pracovních míst.

** Podpora z *Evropského sociálního fondu* v rámci operačního programu *Lidské zdroje a zaměstnanost*.

Kontrolou bylo zjištěno, že MO v kontrolovaném období neposkytlo státnímu podniku žádné dotace účelově zaměřené na pořízení a obnovu majetku (investice) ani na provozní výdaje. Veškeré prostředky, které MO poskytlo státnímu podniku, byly určeny na účelovou podporu 69 projektů v rámci čtyř programů výzkumu, experimentálního vývoje a inovací⁴⁰. Státní podnik v letech 2009 až 2011 vyčerpal prostředky v objemu 621 198 tis. Kč. MO poskytlo státnímu podniku účelovou podporu na projekty tří programů⁴¹ formou veřejné zakázky ve výzkumu a vývoji⁴² po uzavření smlouvy o poskytnutí podpory na řešení projektu obranného výzkumu. Vlastníkem výsledků projektů a jejich uživatelem bylo MO, které evidovalo údaje o projektech v informačním systému výzkumu, vývoje a inovací (v tzv. centrální evidenci projektů).

Kontrolou bylo zjištěno, že charakter dotací měly pouze finanční prostředky poskytnuté na výzkum a vývoj v rámci jednoho programu⁴³. Tyto dotace měly být evidovány v informačním systému centrální evidence dotací (dále jen „IS CEDR“). MO porušilo zákon o rozpočtových pravidlech⁴⁴ a vyhlášku o centrální evidenci dotací tím, že do IS CEDR nezaevidovalo čtyři projekty z tohoto programu, na které poskytlo státnímu podniku dotaci celkem ve výši 7 498 tis. Kč.

³⁹ § 23 odst. 4 písm. b) zákona č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách.

⁴⁰ Programy 907 040 OF – *Obranný a aplikovaný výzkum, experimentální vývoj a inovace (2011–2017)*, 907 970 OS – *Schopnosti – dosažení deklarovaných aliančních požadavků (2006–2011)*, 907 980 OV – *Rozvoj dosažených operačních schopností ozbrojených sil ČR (2008–2012)*, 907 990 OD – *Podpora dosažených operačních schopností sil ČR (2008–2012)*.

⁴¹ Programy č. 907 040, 907 970 a 907 990.

⁴² Zákon č. 130/2002 Sb., o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací z veřejných prostředků a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací).

⁴³ Program č. 907 980.

⁴⁴ § 75b zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla), a § 4 vyhlášky č. 286/2007 Sb., o centrální evidenci dotací.

III. Shrnutí a vyhodnocení

Kontrola prověřila plnění povinností MO jako zakladatele státního podniku dle zákona o státním podniku a postup při restrukturalizaci tohoto podniku. U státního podniku kontrola prověřila zejména plnění jeho povinností při hospodaření s majetkem státu.

Z kontroly NKÚ vyplývá, že MO až do května 2011 nemělo strategický dokument, ve kterém by posoudilo varianty realizace potřeb resortu obrany prostřednictvím státních podniků včetně jejich restrukturalizace a definovalo skutečnou potřebu využití výrobních kapacit vojenských opravárenských podniků.

MO se při rozhodování o sloučení státních podniků nezabývalo ekonomickými analýzami prokazujícími nezbytnost sloučení, neprovedlo hodnocení nákladů na sloučení a neposoudilo přínosy sloučení pro kvalitnější a efektivnější zajišťování potřeb resortu obrany. Celkové náklady na sloučení přitom dosáhly částky nejméně 22 mil. Kč.

MO rozhodovalo o restrukturalizaci státního podniku nekonceptně a nekoordinovaně, o čemž svědčí zejména rozhodnutí MO o ukončení výroby a prodeji majetku v lokalitě Šternberk. V důsledku tohoto rozhodnutí vznikla ztráta z investice do nové montážní haly pořízené v roce 2007 v ceně 219 mil. Kč. Kontrolou bylo zjištěno, že dozorčí rada i zakladatel vyslovili souhlas s prodejem majetku po výběrovém řízení a hodnocení nabídek, přestože bylo zřejmé, že prodej bude proveden s účetní ztrátou ve výši 146 mil. Kč z rozdílu účetní zůstatkové ceny majetku a tržby z prodeje majetku včetně nákladů na daň z převodu nemovitostí. V souvislosti s prodejem vytvořil státní podnik v prosinci 2011 rezervu na odstupné zaměstnancům ve výši 41 mil. Kč. Celkem dosáhne předpokládaná ztráta více než 187 mil. Kč.

MO na rozdíl od předchozích prodejů nepotřebného majetku udělilo státnímu podniku souhlas s prodejem určeného majetku lokality Šternberk dodatečně, tj. až po provedení výběru kupujícího, aniž stanovilo podmínky jeho prodeje. NKÚ hodnotí postup MO s ohledem na předchozí případy prodejů majetku jako netransparentní.

MO při zadávání zakázek pro AČR stále více využívá soukromý sektor. Státní podnik je nucen pokrývat výpadek vojenských zakázek civilní výrobou, která má od roku 2011 na tržbách státního podniku převažující podíl. Tímto dochází k ohrožení naplnění základního cíle státního podniku, kterým je přednostní poskytování strategických dodávek a služeb pro obranu a bezpečnost státu.

Kontrolou byla zjištěna též nedostatečná právní úprava postupu při zrušení státních podniků formou sloučení, splnutí nebo rozdělení, kdy nejsou zákonem definována pravidla pro zpracování projektu přeměny, stanovení rozhodného dne a jeho účinků pro vedení účetnictví zanikajících a nástupnických státních podniků a dále pro zajištění ochrany práv třetích osob, které mohou být přeměnou dotčeny. MO podpůrně využívalo zákon o přeměnách obchodních společností a družstev³³.

MO nestanovilo pravidla pro výkon zakladatelských funkcí, pro hospodaření s majetkem státu, pro definování určeného (strategického) majetku, pro udělení souhlasu k nakládání s majetkem a kritéria pro posouzení hospodárnosti a účelnosti při hospodaření s majetkem státu. V důsledku toho nebyl určený majetek v zakládací listině jednoznačně a nezaměnitelně identifikován tak, aby jej bylo možno porovnat s majetkovou evidencí státního podniku.

V důsledku absence právní úpravy v zákoně o státním podniku nemá státní podnik povinnost vést určený majetek v majetkové evidenci odděleně a existují rozdíly mezi pořizovací cenou

určeného majetku v zakládací listině a v účetnictví, ke kterým dochází po založení státního podniku například z důvodu částečné likvidace majetku nebo jeho technického zhodnocení.

Kontrolou NKÚ bylo zjištěno, že státní podnik nakládal s určeným majetkem bez souhlasu zakladatele. Žádná z veřejnosprávních kontrol provedená MO nebyla zaměřena na hospodaření s určeným majetkem.

V roce 2010 státní podnik dosáhl zisku přes 5 mil. Kč, který byl z důvodu sloučení ovlivněn tvorbou opravných položek k neuhrazeným pohledávkám a bezobrátkovým zásobám. NKÚ spatřuje ve vysokém stavu bezobrátkových zásob, k nimž byly vytvořeny opravné položky a u kterých státní podnik nepřijal opatření k jejich minimalizaci, riziko nehospodárného vynakládání peněžních prostředků.

V roce 2011 státní podnik dosáhl zisku více než 63 mil. Kč. Tento výsledek byl výrazně ovlivněn ziskem z prodeje dlouhodobého majetku v areálu v Novém Světě v Olomouci, který činil téměř 100 mil. Kč.